

Ur Adam av Bremen
**DESCRIPTIO INSULARUM
 AQUILONIS**
 Eva Tidner 2007

<p>Följande är ett förkortat och något omarbetat textutdrag ur <i>Descriptio insularum Aquilonis</i>, den sista av fyra böcker vid namn <i>Gesta hammarburgensis ecclesiae pontificum</i> (= Den hamburgska kyrkans prästers bedrifter) skrivna av Adam, sekreterare hos ärkebiskopen (Adalbert) av Bremen, som på 1070-talet i dessa böcker skildrade sitt stifts historia.</p> <p>De nordiska länderna hörde till detta stift från Ansgars tid till c:a 1103 då Lund fick en egen ärkebiskop. Adam hade vistats som sändebud hos Danmarks kung (Sven Estridsson), som hade gjort militärtjänst i tolv år hos kung Jakob i Sverige och kunde berätta en del för Adam om detta land.</p> <p>Adams skildring är en av mycket få källor om Sveriges äldsta historia. (Tecknet ~ betyder att något är utelämnat och/eller något ändrat.)</p>	<p>Alltså när?</p>
<p>~ <i>Transeuntibus insulas Danorum alter mundus aperitur in Sueoniam vel Nortmanniam quae sunt duo regna latissima Aquilonis.</i></p> <p>~ <i>Rex scientissimus Danorum mihi narravit quod Nortmannia vix transiri per mensem, Sueonia duobus mensibus potest. Ambae regiones altissimis montibus includuntur, magis autem Nortmannia quae suis alpihus circumdat Sueoniam. Fertilissima regio est Sueonia, ager frugibus et melle opimus.</i></p> <p><i>Hospitalitate omnes Hyperborei insignes sunt, praecipui nostri Suenones. Praedicatores veritatis ingenti amore fovent.</i></p> <p>~ <i>Episcopus interesse non renuunt concilio populorum communi, quod ab ipsis warph vocatur, ubi de Christo et Christiana religione crebro audiunt, non inviti.</i></p> <p><i>Populi Sueonum sunt tam in equis quam in navibus optimi bellatores. Reges habent ex genere antiquo, quorum vis pendet in populi sententia. Ex ipsis populis Suediae proximi ad nos habitant Gothi, qui occidentales dicuntur; alii sunt orientales. Westragothia confinis est provinciae Danorum, qui Sconia dicitur, a qua ferunt diebus septem perveniri usque ad civitatem Gothorum magnam Scarane. Deinde Ostragothia protenditur iuxta mare illud, quod Balticum vocant, usque ad Bircam.</i></p>	<p><i>För dem som färdas förbi; eller</i></p> <p><i>knapp</i></p> <p><i>men fruktbarhet, gröda; fet av, rik på</i></p> <p><i>= famosi; främst</i></p> <p><i>väldig; = colunt, adorant förbjuder</i></p> <p><i>= saepe; ovilliga</i></p> <p><i>= iis, illis</i></p> <p><i>= narrant; ända till sträcker sig</i></p>

<p>Nunc de superstitione Sueonum <i>pauca</i> dicemus. Nobilissimum illa gens templum habet, quod Ubsola dicitur, non longe positum ab Sictona civitate. In hoc templo, quod totum ab auro paratum est, statua trium deorum <u>veneratur</u> populus, <i>ita</i> ut Thor in medio habeat <u>solium</u> triclinio; <i>hinc et deinde</i> locum <u>possident</u> Wodan et Fricco.</p> <p>~ Thor praesidet in aëre, qui tonitrus et <i>fulmina</i>, ventos <i>imbresque</i>, <i>serena</i> et <i>fruges</i> gubernat.</p> <p>Alter est Wodan, id est furor, bella gerit hominique <u>ministrat</u> virtutem contra inimicos. Tertius est Fricco pacem <i>voluptatemque</i> <u>largiens</u> mortalibus (sc. hominibus), cuius <i>simulacrum</i> fingunt cum <i>ingenti</i> <u>priapo</u>.</p> <p>Wodanem sculpunt armatum, <i>sicut</i> nostri Martem solent. Thor autem cum <i>sceptro</i> Iovem simulare videtur. Colunt et <i>deos ex hominibus factos</i>, quos pro <i>ingentibus factis</i> immortalitate donant.</p> <p>~ Omnes dei habent sacerdotes, qui sacrificia populi offerant. Si pestis et fames <i>imminet</i>, Thor idolo <u>libatur</u>; si bellum, Wodani; si <i>nuptiae celebrandae sunt</i> Fricconi.</p> <p>Solet <i>quoque</i> post novem annos cummunis omnium Sueoniae provinciarum solemnitas in Ubsola celebrari.</p> <p>~ Reges et populi, omnes et singuli sua dona transmittunt ad Ubsolam.</p> <p>~ <i>Quod</i> omni poena crudelius est, illi, qui iam sunt christiani, ab illis caeremoniis se redimunt. ~ Sacrificium tale est: ex omni <i>animante</i>, quod masculinum est, novem capita offeruntur, quorum sanguine deos <u>placari mos est</u>.</p> <p>Corpora <i>autem</i> suspenduntur in <i>lucum</i>, qui proximus est templo.</p> <p>Is <i>enim</i> lucus tam sacer est <i>gentilibus</i>, ut singulae arbores eius ~ divinae credantur. Ibi etiam canes et equi pendent cum hominibus. ~ Aliquis christianorum mihi narravit septuaginta duo corpora mixtim suspensa vidisse.</p>	<p>jmfr it. <i>un po'</i>, sp. <i>un poco</i>, fr. <i>n peu</i></p> <p>= <u>adorat, colit</u>; = <i>sic</i></p> <p>= <u>locum</u>; på båda sidor; = <u>habent</u> blixtar; regn; klart väder; fruktbarhet, gröda</p> <p>= <u>dat</u></p> <p><i>njutning, vällust</i>; = <u>dans, donans</u> bildstod, staty; väldig = <u>fallos</u> såsom; spira, (här = malleo 'hammare') männiksor som upphöjts till gudar stordåd</p> <p><i>hotar</i>; = <u>sacrificatur</u> bröllop ska firas även</p> <p><i>något som</i></p> <p><i>levande</i></p> <p>= <u>placare solent</u></p> <p><i>och; lund</i></p> <p><i>ty; för hedningarna</i></p>
<p>Detta tempel med dessa kända vikingagudar har med tillhörande heliga lund stått på den plats i Gamla Uppsala, där en liten vit stenkyrka från mitten av 1100-talet nu ligger. Arkeologiska undersökningar har visat att en väldig träbyggnad, buren av stora trästolpar, funnits där under vikingatiden. Troligen revs den kort efter Adams tid och ersattes med en träkyrka, innan nuvarande kyrka byggdes. Kyrkan fick en egen biskop upphöjd till ärkebiskop 1164. På 1200-talet flyttades biskopssätet till Östra Aros, där Fyrisån mynnade ut i Mälaren på den tiden.</p>	<p>Vad heter staden nu?</p>

insula, ae	ö
alter	annan
mundus, i	värld
aperire	öppna
latus, a, um	vidsträckt
narrare	berätta
sciens, scientes	kunnig
transeo	genomkorsa
mensis, mensis m.	månad
ambo, ae, a (pl)	båda
altus, a, um	hög
includere, includo, -clusi, -clusus 3.	innesluta, omge
circumdare, circumdo, -dedi, -datus 1.	omge
fertilis, -is, -e	bördig
mel, mellis n.	honung
Hyperborei, orum	nordbor
intersum, -fui, -esse	deltaga i, vara närvarande vid
concilium, concilii n.	rådsförsamling; eng. council, fornsv. warph ting
populus, i m.	folk
communis, is, e	gemensam
bellator, bellatores (av bellum, krig)	krigare
genus, -eris n.	släkt, ätt
vis f.	makt
pendeo, pependi 2	hänga, bero av; pendel, eng. dependent
sententia, ae f.	åsiikt, mening
occidentalis (av occidens)	västlig, väst-
orientalis (av oriens)	östlig, öst-
confinis, is, e (av finis = slut, gräns)	angränsande
iuxta prep.	utmed

superstitio, -stitionis f.	vidskepelse, religion
gens, -tis f.	folk
paro 1	bereda; (här) smycka
solium, -i n.	tron
triclinium, -i n.	sal
aër, aëris m.	luft
tonitrus, -us m.	åska
ventus, i m.	vind
guberno 1	styra
furor, -oris m.	raseri, vild stridslust
bellum gero 3.	föra krig
virtus, -tis f.	mod
tingo, finxi, fictus 3.	avbilda, forma, fingera (eng. fiction)
sculpo, sculpsi, sculptus 3.	mejsla, skulptera
armatus, -a, -um	beväpnad
soleo 2.	bruka, ha för vana
simulo 1.	likna
immortalitas, -tatis f.	odödlighet
sacerdos, -otis m./f.	präst
fames f.	hunger; eng. famine = hungersnöd fr. faim, sp. hambre = hunger
sollemnitas, -tatis f.	högtidlighet
celebro 1.	fira
poena, -ae f.	straff

crudelius (komparativ neutrum)	grymmare
se redimere	köpa sig fri
talis, -is, -e	sådan
caput, capitis n.	huvud
sanguis. sanguinis m.	blod
placo 1.	blidka; (eng. placid = lugn, implacable = oförsonlig)
corpus, corporis n.	kropp
suspend, -pendi, -pensum 3.	hänga (upp)
singuli, -ae	varje, enskild
arbor, -oris f.	träd
aliquis	en
mixtim	om varandra